

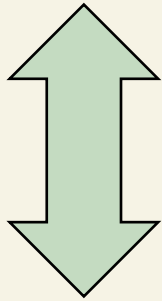
Alueidenkäyttö

lausunnolle lähtevässä
luonnoksessa kaavoitus- ja
rakentamislainsäädännön

28.10. 2021 Anna-Leena Seppälä, rakennusneuvos, yksikön päällikkö

MRL-uudistus - organisoinnin pääpiirteet

Parlamentaarinen seurantaryhmä
(Edustettuina kaikki eduskuntapuolueet)
1.5.2018-31.12.2021 Ministeri Krista Mikkonen, pj.

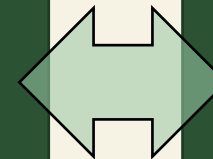
Seurantaministeriryhmä
30.11.2020-> Ministeri Krista Mikkonen, pj.
Ministeri Thomas Blomqvist, Ministeri Timo Harakka,
Ministeri Jari Leppä, Ministeri Jussi Saramo

**Lakia
valmisteleva
työryhmä**
1.5.2018-31.12.2021

Valmistelujaostot

1. Alueidenkäyttö
2. Rakentaminen
3. Osallistuminen, vuorovaikutus ja vaikutusten arviointi
4. Kaavojen toteuttaminen
5. Digitalisaatio
6. Rajapinnat

Sidosryhmäfoorumi
Noin 100 keskeistä tahoa.
Yhteys valmistelujaostoihin mm. pysyvien asiantuntijoiden kautta.
21.5.2018-31.12.2021

HO – Rakennetaan hiilineutraalia yhteiskuntaa ja parannetaan rakentamisen laatua

- Viedään maankäyttö- ja rakennuslain uudistus loppuun parlamentaarisessa valmistelussa.
- Uudistuksen päätavoitteita ovat **hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen sekä rakentamisen laadun parantaminen ja digitalisaation edistäminen**. Lisäksi on otettava huomioon yhdyskuntarakenteen sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys.
- Kuntien kaavamonopoli ja kaavahierarkia säilytetään, kaavaprosessin sujuvuutta edistetään ja kuntien maapolitiikkaa vahvistetaan.
- Kaavoitus perustuu kattaviin vaikutusarvioihin.
- Alueiden käytön laillisuuden valvonta säilyy viranomaistoimintana vähintään nykytasolla.

HO – Rakennetaan hiilineutraalia yhteiskuntaa ja parannetaan rakentamisen laatua

- **Ilmastonmuutoksen torjunta** otetaan huomioon niin kaavoituksessa, rakentamisessa kuin rakennuskannan ylläpidossa. Yhdyskuntarakenteen tulee tukea **ilmastonmuutokseen sopeutumista** sekä suosia kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä erityisesti kaupunkiseuduilla.
- Vaalitaan kulttuuriympäristöjä ja vahvistetaan luonnon monimuotoisuutta myös kaupunkiympäristössä.
- Parannetaan ihmisten osallistumismahdollisuuksia.
- Luodaan **rakennetun ympäristön valtakunnallinen digitaalinen rekisteri ja tietoaalusta**, joihin maankäyttöä ja rakentamista koskevat päätökset ja prosessit tukeutuvat. Edistetään kunnissa rakentamisen luvissa ja ilmoituksissa yhden luukun periaatetta ja sähköistä asiointia.

Hiilineutraali yhteiskunta

- Lakiehdotuksen mukaan **ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen** otettaisiin huomioon kaikessa kaavoituksessa, rakentamisessa ja rakennuskannan ylläpidossa.
- Kaavoituksessa olisi edistettävä ilmastonmuutoksen hillintää vahvistamalla yhdyskuntarakenteen eheyttä erityisesti kaupunkiseuduilla ja ohjaamalla olemassa olevan infran hyödyntämiseen. Kaavoituksella olisi myös luotava edellytyksiä vähähiiliselle liikenteelle sekä uusiutuville ja vähähiilisille energiamuodoille kuten aurinkoenergialle ja tuulivoimalle.
- Laissa panostettaisiin myös esimerkiksi rakentamisen vähähiilisyteen ja kiertotalouteen, rakennusten elinkaaren pidentämiseen sekä kestävään kaupunkikehitykseen.
- Rakennetun ympäristön rooli ilmastotavoitteiden saavuttamisessa on hyvin merkittävä, sillä rakennuksista ja rakentamisesta aiheutuu noin kolmasosa Suomen kasvihuonekaasupäästöistä, ja niissä kuluu merkittävä määrä energiaa ja raaka-aineita. Rakentamisessa ja kaavoituksessa tehdyt ratkaisut vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi oma pykälänsä ilmastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisesta. Pykälä koskisi kaikkia kaavatasoja.

5 § Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen kaavoituksessa ja rakentamisessa

Kaavoituksessa on edistettävä ilmastonmuutokseen hillintää:

- 1) vahvistamalla yhdyskuntarakenteen eheyttä erityisesti kaupunkiseuduilla ja niiden lievealueilla sekä hyödyntämällä kestävästi olemassa olevaa infrastruktuuria;
- 2) tukemalla resurssitehokasta yhdyskuntakehitystä sekä luomalla edellytyksiä vähähiiliselle ja kestäväälle liikennejärjestelmälle;
- 3) luomalla edellytyksiä uusiutuvien ja vähähiilisten energiamuotojen hyödyntämiselle.

Kaavoituksessa ja rakentamisessa on varauduttava lisääntyviin sään ääri-ilmiöihin ja muihin ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin ja riskeihin sekä varmistettava ekologisten yhteyksien säilyminen. Uusi rakentaminen on sijoitettava tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta on muutoin varmistettava.

Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen

- Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sisältyisi jatkossa kaavatasojen laadullisiin vaatimuksiin, eli se otettaisiin huomioon kaavojen laillisuutta arvioitaessa. Erityisesti panostettaisiin viheralueiden jatkuvuuteen ja kytkeytyneisyyteen, jotta eliölajit voisivat liikkua alueelta toiselle.
- Viherrakenteen käsittely maakuntakaavoissa ja suurimmille kaupunkiseuduille laadittavissa kaupunkiseutusuunnitelmissa tukisi viher- ja virkistysalueiden verkostojen ja niiden välisten yhteyksien säilyttämistä ja kehittämistä, mikä vahvistaisi sekä luonnon monimuotoisuutta että virkistysmahdollisuuksia.
- Laki toisi vähähiilisyiden ja kiertotalouden periaatteet rakentamiseen sekä edistäisi rakentamisen laatua ja rakennusten muunneltavuutta, pitkäikäisyyttä ja korjattavuutta. Lailla luodaan edellytyksiä sille, että rakennus- ja purkumateriaalit pysyisivät kierrossa mahdollisimman pitkään. Tämä vähentäisi luonnonvarojen kulutusta, mikä säästäisi koskematonta luontoa ja ehkäisisi luontokatoa.

Digitalisaatio

- Kaavoihin ja rakentamislupiin liittyvät päätökset laadittaisiin jatkossa sähköiseen ja valtakunnallisesti yhteentoimivaan muotoon ja toimitettaisiin valmisteilla olevaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.
- Tämä helpottaa niin yksittäisten toimijoiden, kuten suunnittelijoiden, rakentajien ja omistajien työtä kuin koko yhteiskuntaa laajemminkin. Tietojen käsittelystä vapautuu resurssia muualle, eikä tietoja tarvitse toimittaa useaan eri paikkaan. Yhteentoimiva sähköinen tieto edesauttaa myös ilmastovaikutusten laskentaa, yhdyskuntien kehityksen seuranta ja kiertotalousmarkkinoiden kehittymistä. Uudistuksessa varmistetaan tietosuoja ja -turva.
- Laki ennen kaikkea varmistaa, että rakennetun ympäristön digikehitys tapahtuu yhteisissä raameissa; kehityksen suunta on oikea ja kaikki pysyvät siinä mukana.

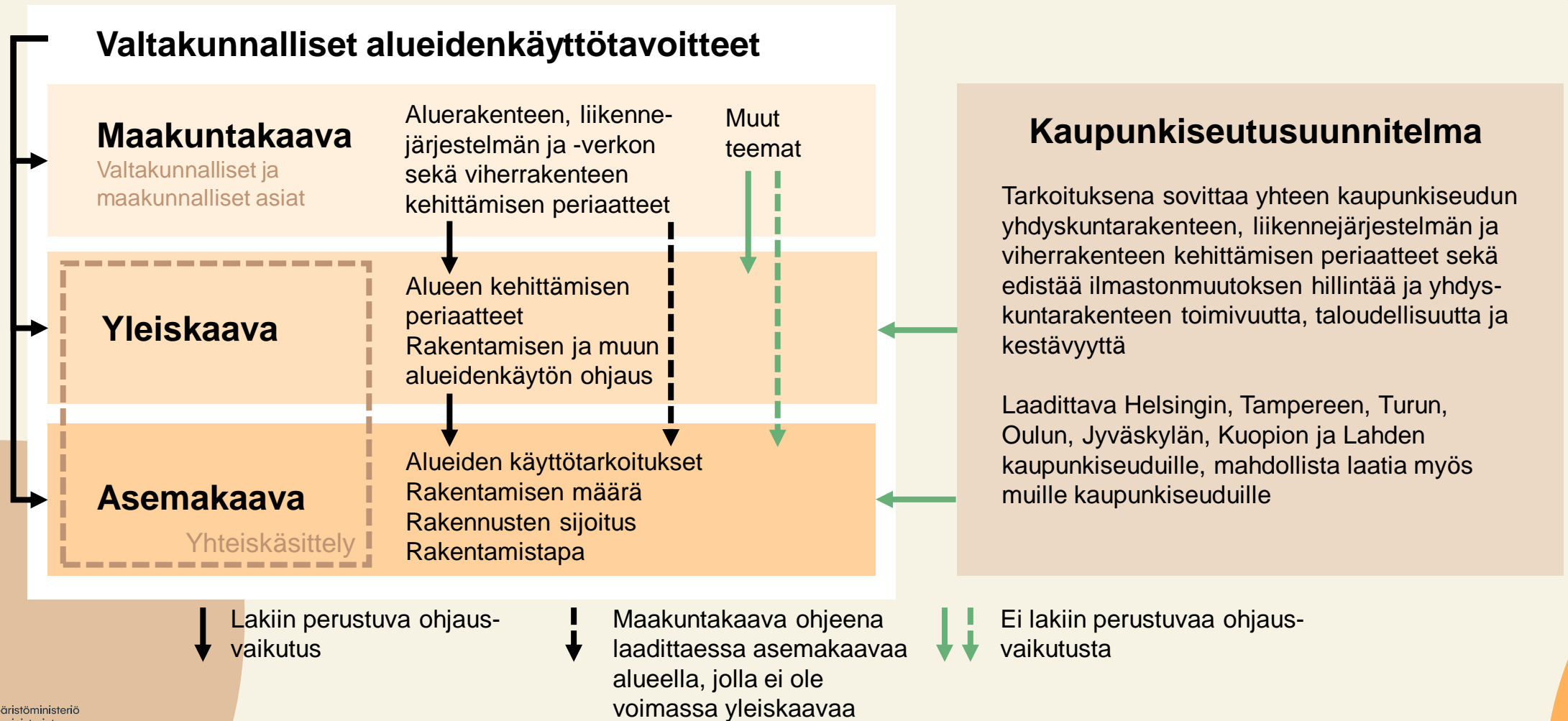

Perustuslaki edellyttää

- Lainsäädäntö on syytä tarkistaa vastaamaan nykyisen perustuslain edellytyksiä: useat pykälät on kirjoitettu entistä täsmällisemmin ja tarkkarajaisemmin, asetuksenantovaltuuksia täsmennetty ja liian avoimia pykäläjä jätetty pois laista
- Säännösten suhde EU-oikeuteen on tarkistettu (tietosuoja-asetus, SOVA-direktiivi)
- Säännökset on käyty läpi kaikkien perusoikeuksien osalta. Esimerkiksi vaikuttamis- ja osallistumisoikeuksia (PL 2, 14, 20 §) on edistetty nykyistä täsmällisemmin vaatimuksin.
- Ristiriidat perustuslain ja lakiehdotuksen välillä tulee ensisijaisesti poistaa: ehdotukseen sisältyy näin **katujen ilmaislouovutusmenettelystä luopuminen**
- Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö on otettu huomioon ja se on vaikuttanut mm. haitankorvaussäännösten uudistamiseen.
- Saamelaisten oikeudet ovat myös perusoikeuskontekstissa (PL 17 §) tärkeä uudistus, samoin ympäristöperusoikeuteen (PL 20 §) kytkeytyvät ilmastonmuutoksen edistäminen ja luonnon monimuotoisuusvaatimukset eri kohdissa lakia

Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmä

Maakuntakaava

- Maakuntakaavan rooli muuta suunnittelua ohjaavana kaavana olisi uudessa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä nykyistä rajatumpi.
- Maakuntakaavassa korostuisi suunnittelun yleispiirteisyys ja kohdentuminen vain merkitykseltään valtakunnallisten ja maakunnallisten asioiden käsittelyyn.
- Maakuntakaavassa olisi esitettävä **maakunnan aluerakenteen kehittämisen periaatteet, valtakunnallisen ja maakunnallisen liikennejärjestelmän ja –verkon kehittämisen periaatteet sekä maakunnan viherrakenteen kehittämisen periaatteet.**
- Kehittämisen periaatteiden esittämisessä otettaisiin huomioon alueellisten olosuhteiden ja tarpeiden erilaisuus.
- Maakuntakaavassa voitaisiin esittää myös muita maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia asioita, mutta **maakuntakaava olisi ohjeena muulle suunnittelulle ja viranomaistoiminnalle vain mainittujen kolmen teeman osalta.**
- Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota myös mm. elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja maiseman ja kulttuuriympäristön vaalimiseen (laadulliset vaatimukset).

Kaupunkiseutus suunnitelma

- Kaupunkiseutus suunnitelman tarkoituksena olisi sovittaa yhteen kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen, liikennejärjestelmän ja viherrakenteen kehittämisen periaatteet sekä edistää ilmastonmuutoksen hillintää ja yhdyskuntarakenteen toimivuutta, taloudellisuutta ja kestävyyttä.
- Kaupunkiseutus suunnitelma olisi laadittava Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupunkiseuduille. Se voitaisiin laatia myös muille kaupunkiseuduille.
- Kaupunkiseutus suunnitelma ei olisi velvoittavana ohjeena kuntakaavoille.
- Kaupunkiseutus suunnitelmaa koskisivat pääosin samat osallistumista ja vuorovaikutusta koskevat säännökset kuin kaavojakin.
 - Lähtökohtana kaavojen vastaavien menettelyjen soveltaminen, koska niillä on toimeenpantu viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointia koskeva direktiivi (SOVA-direktiivi) maankäytön suunnittelun osalta.
 - Tarkoitus ei ole luoda tarpeettoman raskaita vaatimuksia tälle yleispiirteiselle suunnitelmalle, joka toteutuu kaavojen ja muiden yksityiskohtaisempien suunnitelmien kautta.

Yleiskaava ja asemakaava

- Yleiskaava ja asemakaava säilyttäisivät pitkälti nykyiset roolinsa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä, mutta niihin ehdotetaan **joitain kaavaprosessin sujuvuutta lisääviä muutoksia**.
- Yleiskaavan tarkoitusta ja sisältöä koskevassa säännöksessä ei voimassa olevasta laista poiketen enää mainittaisi tarpeellisten alueiden osoittamista. Muutoksen tarkoituksena olisi antaa väljyyttä yleiskaavojen esittämistavalle ja **kannustaa kehittämään yleiskaavoitusta strategisempaan suuntaan erilaisin kehittämisperiaatemerkinnöin, joissa ei osoiteta varsinaisia aluevarausmerkintöjä**.
- Yleiskaavaa voitaisiin edelleen käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena niillä alueilla, joilla kaavassa on siitä erikseen määrätty. Edellytyksenä on, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta alueidenkäyttöä. Määräys ei voi koskea aluetta, jolla alueidenkäytön ohjaustarve edellyttää asemakaavan laatimista.

Yleiskaava ja asemakaava

- Uutena menettelynä olisi **yleiskaavan ja asemakaavan yhteiskäsittely**. Yleiskaava ja asemakaava voitaisiin laatia yhtä aikaa ja hyväksyä samalla päätöksellä. Tarkoituksena olisi keventää kaavojen laatimiseen ja hyväksymiseen liittyvää menettelyä tilanteessa, jossa samalla alueelle on tarpeen laatia samaan aikaan sekä yleiskaava että asemakaava. Yhteiskäsittely olisi mahdollista sekä uusilla kaava-alueilla että olemassa olevien kaavojen muutosalueilla.
- Myös yleiskaavan hyväksyminen ja alueella voimassa olevan asemakaavan kumoaminen voitaisiin tehdä samalla päätöksellä.
- Asemakaava voitaisiin perustellusta syystä laatia tai muuttaa sisällöltään yleiskaavan ohjausvaikutuksesta poiketen, jos yleiskaava on vanhentunut. Säännös olisi nykyisen lain vastaavaa säännöstä joustavampi, koska siinä ei enää edellytettäisi, että asemakaavan on sopeuduttava yleiskaavan kokonaisuuteen eikä sitä, että yleiskaava on ilmeisen vanhentunut.

Yleiskaava ja asemakaava

- Yleiskaavan laatimisen ajaksi määrättävien rakennuskiellon ja toimenpiderajoituksen enimmäiskestoaikaa lyhennettäisiin nykyisestä 15 vuodesta 10 vuoteen ja yleiskaavan hyväksymistä koskevaa valtuuston päätösvaltaa voitaisiin siirtää kunnanhallitukselle tai lautakunnalle.
- Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi pykälä kunnan jäsenen oikeudesta tehdä kunnalle perusteltu aloite asemakaavan laatimiseksi. Kunnan olisi käsiteltävä aloite ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään **neljän kuukauden kuluessa** aloitteen saapumisesta.
- Erilaiset menettelyt julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen kaavoituksessa olisivat edelleen mahdollisia.

Kaavojen laadulliset vaatimukset

- **Maakuntakaavan** laadullisia vaatimuksia muutettaisiin ja täsmennettäisiin voimassa olevassa laissa säädettyihin maakuntakaavan sisältövaatimukseen nähden erityisesti siltä osin kuin maakuntakaavan muutettaviksi ehdotetut tarkoitus ja sisältö edellyttävät. Laadullisia vaatimuksia myös terävöitettäisiin luonnonarvojen ja luonnon monimuotoisuuden sekä kulttuuriperinnön huomioon ottamisen osalta nykyisiin maakuntakaavan sisältövaatimukseen nähden.

Kaavojen laadulliset vaatimukset

- **Yleiskaavan** laadullisia vaatimuksia täsmennettäisiin voimassa olevassa laissa säädettyihin yleiskaavan sisältövaatimukseen nähden. Uusia vaatimuksia annettaisiin palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden saavutettavuutta, liikennejärjestelmän toimivuutta, keskusta-alueiden palveluiden kehittämisedellytyksiä, viherrakenteen jatkuvuutta, asuntotuotannon riittävyden ja monipuolisuuden edellytyksiä, asuinalueiden välisen haitallisen eriytymiskehityksen ehkäisyä, kiertotalouden edellytyksiä sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamista ja vaalimista koskien. **Kaupunkiseuduille kohdistettaisiin uusi vaatimus, jonka mukaan laadittaessa yleiskaavaa kaupunkiseuduilla olisi kiinnitettävä huomiota myös seudullisen yhdyskuntarakenteen toimivuuteen, taloudellisuuteen ja kestävyYTEEN.**

Kaavojen laadulliset vaatimukset

- **Asemakaavan** laadullisia vaatimuksia täsmennettäisiin voimassa olevassa laissa säädettyihin asemakaavan sisältövaatimukseen nähden. Uusia vaatimuksia annettaisiin koskien asuinalueiden monipuolisuutta ja alueiden välisen haitallisen eriytymiskehityksen ehkäisyä, keskusta-alueiden palveluiden kehittämisedellytyksiä, liikenteen järjestelyjen toimivuutta ja turvallisuutta sekä vähähiilisen liikkumisen, erityisesti joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytysten toteutumista sekä viherympäristön riittävyttä kaavoitettavalla alueella tai sen lähiympäristössä.

Vähittäiskaupan suuryksiköt, tuulivoimama- rannat

- **Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevia säännöksiä ehdotetaan yksinkertaistettaviksi. Vähittäiskaupan suuryksikköjä koskevasta sääntelystä maakuntakaavoituksessa luovuttaisiin.** Vähittäiskaupan suuryksikköjä koskevat erityiset vaatimukset koskisivat yleis- ja asemakaavaa. Yleis- ja asemakaavan laadullisiin vaatimuksiin sisältyisi uutena vaatimuksena keskusta-alueiden palveluiden kehittämisedellytysten erityinen huomiointi.
- **Tuulivoimarakentamista koskevat säännökset säilyisivät nykyisen kaltaisina yleiskaavan osalta.** Yleiskaavoja koskevissa pykälissä säädettäisiin yleiskaavan käytöstä suoraan rakennusluvan perusteena niillä alueilla, joilla kaavassa on siitä erikseen määrätty. Nykyisessä laissa vastaava pykälä on tuulivoimarakentamista koskevissa säännöksissä. Nyt säännös ehdotetaan sisällytettäväksi kaikkia yleiskaavoja koskeviin säännöksiin.
- **Rantoja koskeva sääntely säilyisi pääosin voimassa olevan lain mukaisena.** Ranta-aluekäsitteeseen ehdotetaan kuitenkin yhdistettäväksi voimassa olevan lain rantavyöhykkeen ja ranta-alueen käsitteet. Käsitteiden yhdistämisellä ei ole tarkoitus muuttaa tulkintaa siitä, mille laajuudelle rannan suunnittelutarve nykyisen oikeuskäytännön perusteella ulottuu.

Maailmanperintökohteet

- Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi maailmanperintöä koskeva pykälä. Maailmanperintöä koskevien säännösten tarkoituksena olisi turvata maailmanperintökohteiden yleismaailmallisten erityisarvojen huomioon ottaminen ja vaaliminen alueidenkäytön suunnittelussa ja lupakäytännöissä.

8§ *Maailmanperintökohteet*

- Jos laadittavan kaavan vaikutusalueella on maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 19/1987) tarkoitettuun maailmanperintöluetteloon hyväksytty kohde (*maailmanperintökohde*), on sen lisäksi, mitä 71 §:ssä säädetään vaikutusten selvittämisen kohdentumisesta ja laajuudesta, selvitysten annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen todennäköisesti merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset maailmanperintökohteen yleismaailmalliseen erityisarvoon.
- Edellä 1 momentissa tarkoitettua kaavaa laadittaessa on, sen lisäksi mitä 20, 29 ja 39 §:ssä säädetään kaavan laadullisista vaatimuksista, varmistettava että maailmanperintökohteen yleismaailmallinen erityisarvo säilyy ja pyrittävä mahdollisuuksien mukaan sen vahvistumiseen.
- Käsiteltäessä rakentamislupaa alueella, jolla ei ole asemakaavaa, on sen lisäksi mitä 211 §:ssä säädetään luvan edellytyksistä varmistettava, ettei luvan myöntäminen vaikeuta maailmanperintökohteen yleismaailmallisen erityisarvon säilyttämistä. Jos lupahakemus on tämän vuoksi hylätty, kiinteistönomistajalla on, jollei hän luvan epäämisen johdosta voi käyttää aluetta hyväkseen, oikeus saada haitasta valtiolta korvaus.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat toiminnot

- Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös suuronnettomuusvaaraa aiheuttavista toiminnoista kaavoituksessa ja rakentamisessa. Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset ja toiminnot olisi sijoitettava riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Suuronnettomuuksien vaara olisi otettava huomioon kaavoituksessa ja rakentamisessa olemassa olevien suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien tuotantolaitosten ja toimintojen läheisyydessä.

Kaavoituksen sujuvuutta lisätään

- Kaavajärjestelmää on yksinkertaistettu kirkastamalla eri kaavatasojen tehtäviä.
- Maakuntakaavoituksen kohdentuminen vain merkitykseltään valtakunnallisten ja maakunnallisten asioiden käsittelyyn ja nykyistä rajatumpi rooli muuta suunnittelua ohjaavana kaavana sujuvoittaisi tilanteita joissa hankkeiden eteneminen edellyttäisi maakuntakaavan muuttamista.
- Yleiskaavan tarkoitusta ja sisältöä koskeva säännös kannustaa kehittämään yleiskaavoitusta strategisemmaksi.
- Alueiden erilaiset tarpeet otetaan huomioon siten, että yleiskaavaa voitaisiin käyttää jatkossakin rakennusluvan myöntämisen perusteena alueilla, joilla kaavassa on siitä erikseen määrätty.
- Kaavoituksen joustavuutta lisättäisiin mahdollisuudella laatia yleiskaava ja asemakaava yhtä aikaa ja hyväksyä ne samalla päätöksellä. Yleiskaavan hyväksymisen yhteydessä voitaisiin jatkossa kumota alueella voimassa oleva asemakaava. Esim. taantuvilla alueille rakentamisen ohjaukseen voi riittää yleiskaava.
- Asemakaava voitaisiin laatia tai muuttaa vanhentuneeksi todetusta yleiskaavasta poiketen nykyistä joustavammin.

Vuorovaikutus tilanteen tarpeiden mukaan

- **Kaavoitukseen osallistumisessa** korostuisi aloitusvaiheen korostaminen, oikein mitoitettu ja ajoitettu vuorovaikutus sekä joustavuus ja sähköinen osallistuminen (ajantasainen tietoaaineisto).
- **Vaikutusten arvioinnissa** korostuisi vaikutusten selvittämisen kohdentaminen ja laajuus sekä SOVA-direktiivistä johtuvien velvoitteiden kirjoittaminen nykyistä selkeämmin lakiin.
 - Aiempaa vahvemmin ilmastoon, sekä ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvät, saamelaisten kulttuuriin ja perinteisiin elinkeinoihin sekä maailmanperintöön kohdistuvat vaikutukset.
- **Muutoksenhakuun** ei olla esittämässä muutoksia selvityksiin pohjautuen.
- **ELY-keskuksen tehtävät** laajennettaisiin valvonnan osalta lähelle v. 2017 muutosta edeltävää tilannetta. ELY:lle ei kuitenkaan palauteta kuntien alueidenkäytön ohjaustehtävää.
 - *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on valvottava, että kaavoituksessa ja muussa alueiden käytössä otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja noudatetaan tämän lain säännöksiä.*

Kaavojen laillisuuden valvonta

- Kuntien ja maakuntien alueidenkäyttöä koskevat päätökset ovat merkittävää julkisen vallan käyttöä. Valtion viranomaisen laaja valitusoikeus on katsottu tärkeäksi muun muassa ympäristöperusoikeuden toteutumisen kannalta. Näiden päätösten, kuten kaavojen lainmukaisuuden, valvontaa ei siksi voi jättää pelkästään esimerkiksi järjestöjen varaan.
- Rajanveto valtakunnallisten tai merkittävien maakunnallisten ja ”tavanomaisten” alueidenkäytön kysymysten välillä on myös koettu vaikeaksi. ELY-keskuksilla on myös muita valvontatehtäviä, joissa ei tällaisia jaotteluja ole. Esitetty muutos selkeyttäisi ELY-keskuksen valvontatehtävien kokonaisuutta myös kansalaisten, elinkeinoelämän ja muiden osallisten näkökulmasta.
- Hallinto-oikeudet ovat pitäneet elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten valvontatehtävän rajausta ongelmallisena.
- ELY-keskukset käyttivät valitusoikeuttaan hyvin harkitusti ennen vuoden 2017 lakimuutosta. ELY-keskusten valituksia liittyi vain muutamiin prosentteihin kaikista yleis- tai asemakaavapäätöksistä, minkä lisäksi valitukset todettiin tuomioistuimissa pääosin aiheellisiksi. Tästäkin syystä ELY-keskuksen valitusoikeuden rajaamista ei ole enää katsottu tarpeelliseksi.
- Esityksen mukaan ELY-keskuksille ei kuitenkaan palautettaisi kaavoituksen ohjaustehtävää, joka niillä oli ennen 2017 lakimuutosta. Tämä korostaa kuntien itsenäistä asemaa kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytössä ja ELY:n tehtävää päätösten lainmukaisuuden valvojana.

Kaavaprosessin eteneminen, mikä muuttuu?

Nykyinen prosessi

Ehdotettuja muutoksia

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä ja sähköisen osallistumisen menetelmät

Kaavojen toteuttaminen

- Tonttijakosuunnittelu - tietomalli
- Kadut, puistot ja muut yleiset alueet – tarkempaa sääntelyä
- Hulevedet – maksun perusteiden säännöksiä tarkennetaan
- Maapolitiikka – maapolitiikan ohjelma ja seuranta lisäävät avoimuutta
- Maankäyttösopimukset ja maksut – vahvistetaan kunnan maapolitiikkaa
- Lunastaminen
 - Maapoliittinen peruste: kunnan oikeus lunastaa alue yhdyskuntakehitystä varten
 - Katujen ilmaislouvutusmenettelystä luovutaan, siirtymäsäännökset mahdollistava järjestelmän hallitun purkamisen
- Haitankorvaukset - korvaus metsänkäytön rajoituksesta
 - kiinteistönomistajalla on oikeus saada kaavasta johtuvasta vähäistä suurempaa taloudellista menetystä aiheuttavasta rajoituksesta metsätalouden harjoittamiselle korvaus

Maankäyttösopimukset ja maksut

Sopimusvapaus

- ”Maankäyttösopimuksella voidaan tässä luvussa jäljempänä säädettyjen toteuttamismaksua koskevien säännösten rajoittamatta laajemminkin sopia osapuolten välisistä oikeuksista ja velvoitteista.”
- Avoimuusvaade: ”Kunnan on määrättävä maapolitiikan ohjelmassa maankäyttösopimuksissa käytettävät maankäyttömaksujen perusteet, jos kunta sopimustoiminnassaan merkittävästi poikkeaa jäljempänä tässä luvussa säädetyistä maksun määräämisen perusteista. ”

Toteuttamismaksu (nykyinen kehittämiskorvaus)

- Velvollisuus maksaa toteuttamismaksu ei koske kiinteistönomistajaa, jonka omistamalle alueelle osoitetaan asemakaavassa lisää rakennusoikeutta asuntorakentamiseen enintään **250 kerrosneliometriä** --- - vrt. nykyisin 500 kem
- Toteuttamismaksuna voidaan periä enintään **70 prosenttia** asemakaavasta aiheutuvasta maan arvonnoususta. - vrt. nykyisin 60 %

MRL-uudistus alueidenkäytön digin keskeisimmät

- **§ Alueidenkäytön tietomallilla** varmistetaan alueidenkäyttöön liittyvien tietojen koneluettavuus ja yhteentoimivuus
- **§ Kaavan tietosisällön rakenteella** varmistetaan maakuntakaavan, yleiskaavan ja asemakaavan laatiminen tietomallina. Kaava koostuu kaavakohteista ja kaavamääräyksistä.
- **§ Kaavan tietosisällön esitystavalla** varmistetaan kaavan visualisointi ymmärrettävällä, vakioidulla tavalla.
- **§ kansallinen kaavatunnus ja tunnistetiedot** mahdollistavat kaavaprosessien ja niihin liittyvien tietojen seurannan ja haun
- Tietomallimuotoisella kaavoituksella ja yhtenäisillä tiedon rakenteilla vastataan haasteeseen siitä, että tietoaineistot ovat nykyisin vaikeasti hyödynnettävissä ja eivät ole yhtenäisiä rakenteeltaan. Tietomalli mahdollistaa digitaaliset prosessit, täysin sähköisen kaavan

Sääntelyn valmistelun polku

Uudistettava maankäyttö- ja rakennuslaki

- Säädetäisiin alueidenkäytön tietomalleista
- Säädetäisiin velvoite laatia maakuntakaava, asemakaava, yleiskaava ja tonttijakosuunnitelma tietomallina
- Luonnokset alueidenkäytön, rakennuskohteen viranomaiskatselmusten ja rakennuskohteen tietojen saatavuudesta rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä ja pysyvästä alueidenkäytön tunnuksesta

Asetus alueidenkäytön tietomalleista

- Maankäyttö- ja rakennuslain nojalla
- Asetuksessa kuvattaisiin tarkemmin alueidenkäytön tietomallien tietosisältö

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskeva sääntely, RYTJ erityislaki

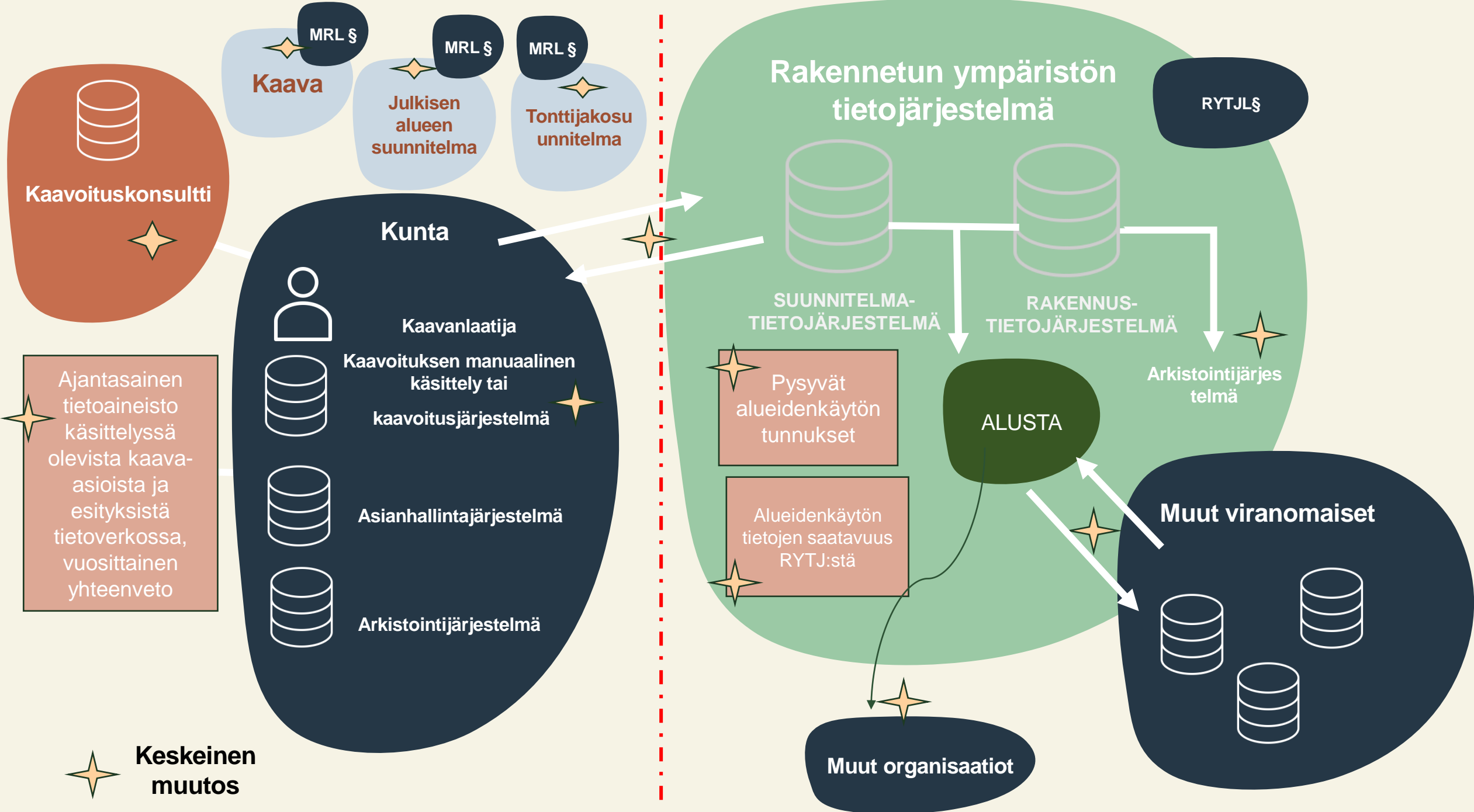
- Säädetäisiin tietojärjestelmän tarkoituksesta, sen vastuuviranomaisesta, tietosisällöstä ja tiedonsaantioikeuksista ja mahdollisesti tiedon käsittelyyn liittyvistä ehdoista
- Tietojärjestelmään liittyvät tekniset vaatimukset, sopiva sääntelyn taso?
- Tässä yhteydessä tarkasteltava yhteydet muihin tietovarantoihin ja niiden sääntelyyn

Rakennetun ympäristön tiedon yhteentoimivuutta määrittävät koodistot, tietomallit, tekniset kuvaukset valmiina

- Koodistot, tietomallit, tekniset kuvaukset valmiina ja hyödynnettävissä
- Ohjaavat käytännön tekemistä, pohjautuvat edellä mainittuun lainsäädäntöön ja muovautuvat rakennetun ympäristön tiedon yhteentoimivuustyössä yhteistyössä alan kanssa

2024 -> Sääntely voimaan ja siirtymäajat alkavat

www.mrluudistus.fi
[#mrluudistus](https://twitter.com/mrluudistus)

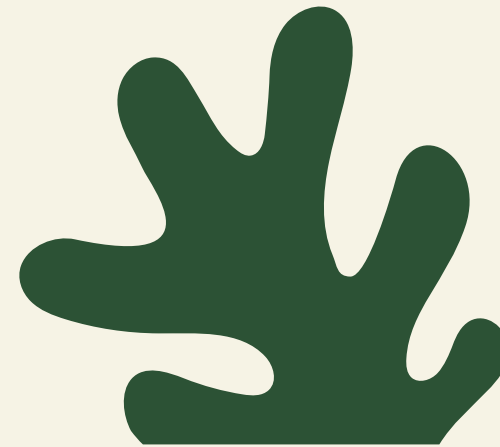

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

KRL-luonnos lausunnoilla 27.9. – 7.12.2021

Kaavojen toteuttaminen

Kuntien maapolitiikka ja maksut

Lunastaminen

Haitankorvaukset

Hulevedet

Kadut, puistot ja muut yleiset alueet

Tonttijakosuunnitelmat

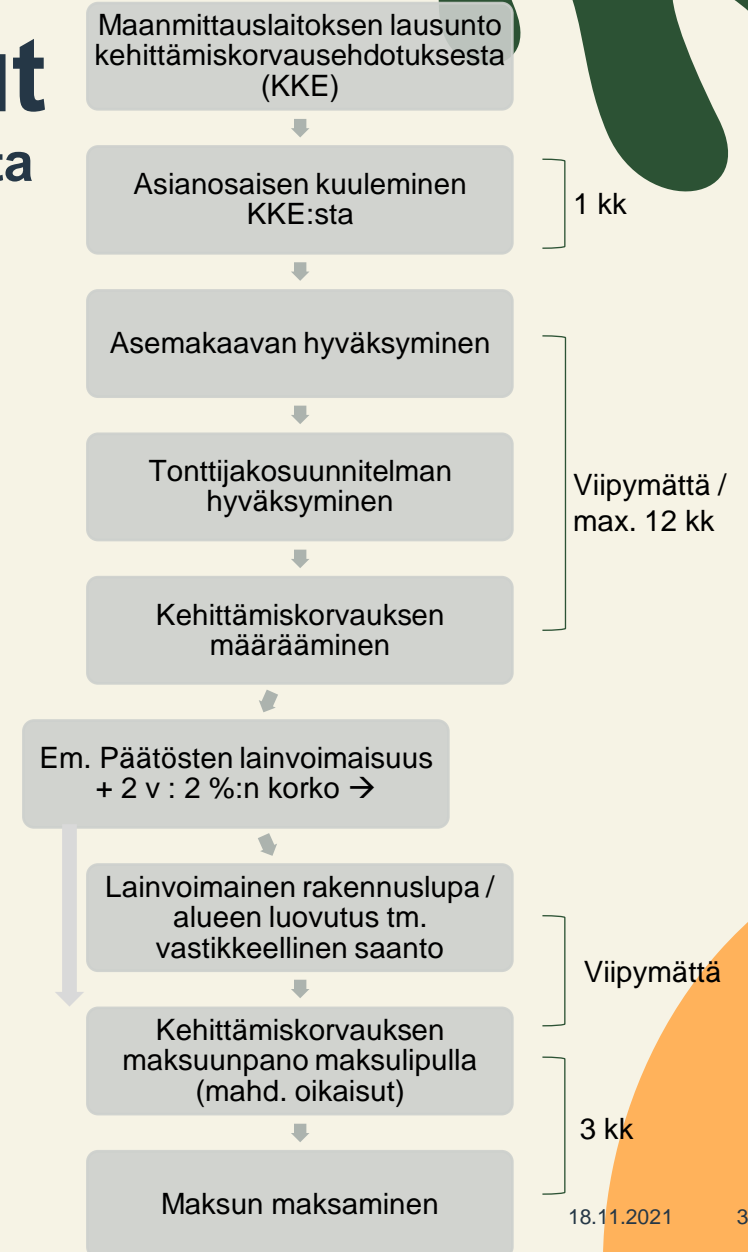

Kunnan maapolitiikka ja maksut

kunnan itse päättämät tavoitteet, periaatteet ja toimenpiteet, joita kuntaorganisaatio noudattaa maanhankinnassa ja kaavojen toteuttamisessa; maksut asemakaavan toteuttamiseksi

- Isoimmat muutokset nykylakiin verrattuna
 - Lakiin kirjattu vaatimuksia avoimuudesta, tasapuolisuudesta ja hyvästä hallinnosta kuntien maapolitiikassa
 - Maapolitiikan ohjelma ja sen seuranta pakollisiksi kunnissa, joissa maapolitiikan keinot aktiivisessa käytössä
 - Uudet termit: sopimusperusteiset maankäyttömaksut ja määräyksiin toimeenpantavat toteuttamismaksut
 - Toteuttamismaksujen maksupohja laajenee: osallistumiskynnys 500 kem → 250 kem; yläraja 60 % → 70 % AK:n arvonnoususta
 - Toteuttamismaksujen maksuluonnetta (vrt. vero) vahvistetaan tarkentamalla laissa säädettyjä maksun perusteita
 - Lain maksuperusteista poikkeaminen sopimuksin edellyttää kunnan omien perusteiden kirjaamista maapolitiikan ohjelmaan

Kunnan on seurattava nykyistä tarkemmin kunkin AK-alueen yhdyskuntarakentamisen kustannuksia (maksun peruste)

Lunastaminen

kunnan oikeus hankkia alueita yhdyskuntakehityksen turvaamiseksi ja julkisyhteisöjen oikeus hankkia alueita asemakaavojen julkisten alueiden toteuttamiseksi

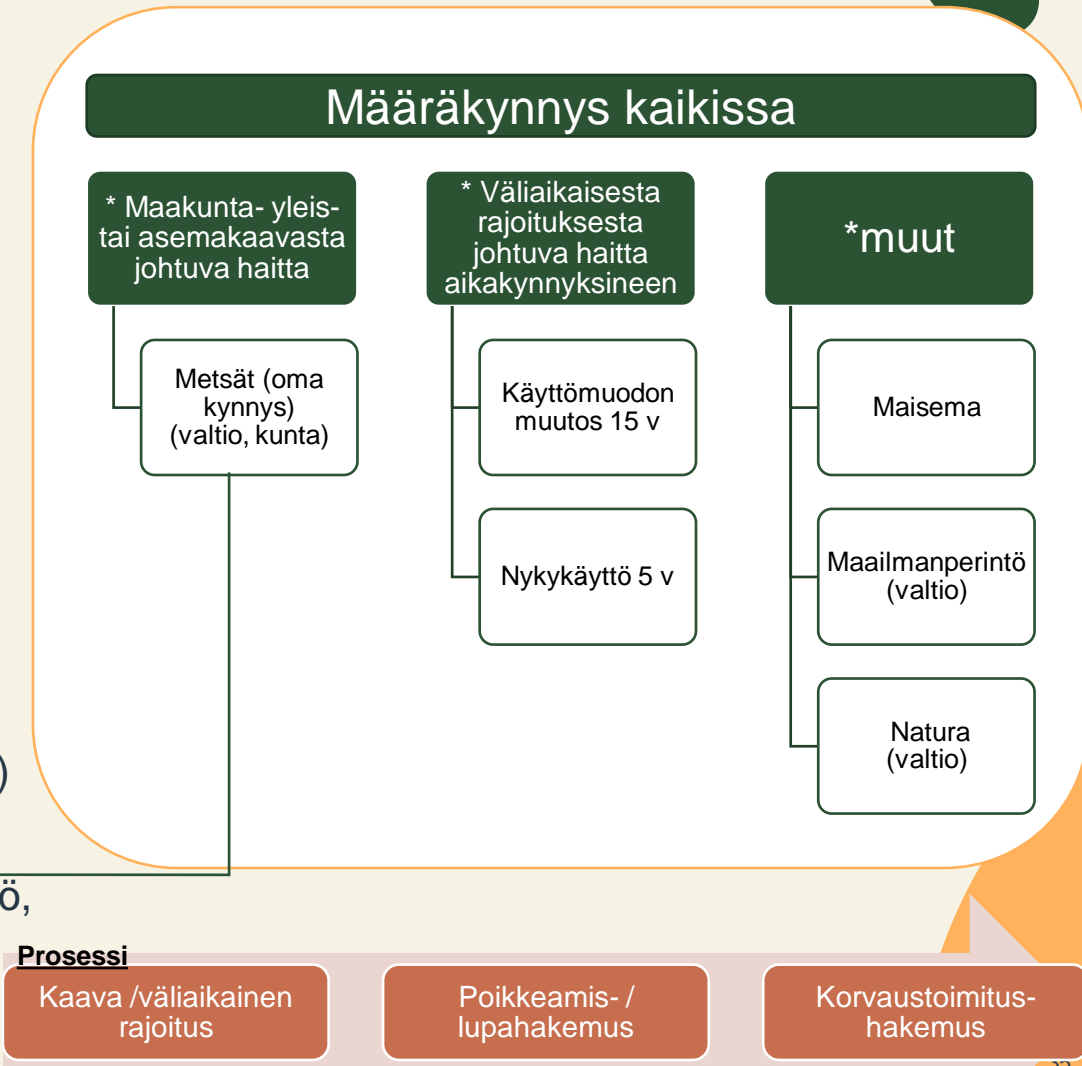
- Isoimmat muutokset
 - AK-alueiden katujen ilmaislouvutusjärjestelmä poistuu – siirtymäsäännöksin puretaan vanhat tilanteet pois
 - Maapoliittiset lunastusperusteet yhteen säännökseen, hieman nykyistä tarkemmin säädetyt lunastamisen edellytykset
 - Käyttämättä jääneet lunastusperusteet pois
 - Edunvalvontakulut lunastuslupavaiheessa
 - Rakentamiskehotuksen (luonnoksessa rakentamisvelvoite) ja haitankorvausten lunastusperusteet tarkennettu PL 15 §:n 2 momentin noudattamisen varmistamiseksi

Haitankorvaukset

kompensaatio kiinteistönomistajalle alueidenkäytön suunnittelun aiheuttamista maankäytön rajoituksista

- Isoimmat muutokset
 - Yhtenäistetään lain korvaussäännöksiä
 - Päätöksen muoto ei niin merkittävä asia kuin nykyisin, enemmän huomiota haitan asialliseen suuruuteen ja yhdenmukaisuuteen
 - Määräkynnys*: korvausta voi saada, jos omistaja ei voi käyttää rajoituksenalaista aluetta hyväkseen yksityiseen rakentamistoimintaan tai muuhun kohtuullista taloudellista hyötyä tuottavaan toimintaan.
 - Väliaikaiset rajoitukset korvausten piiriin, ajallinen kynnys (5 v. nykykäytön rajoitukselle, 15 vuotta käytön muutostarpeille)
 - Uusi erityis-§ metsätaloudelle: käytönrajoituksen korvaamisen kynnys: 3000 euron menetys tai 4 % puuston arvosta / kiinteistö, valtion tai kunnan korvausvelvollisuus

Prosessi

Kaava /väliaikainen rajoitus

Poikkeamis- / lupahakemus

Korvaustoimitus- hakemus

Hulevesisääntely

rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle pinnalle kertyvän sade- tai sulamisveden (hulevesi) hallinta

- Suurimmat muutokset
 - Lain perusteluista nostettu lain tekstiin asioita, esimerkiksi kohtuullisuus määräyksissä, vapautuksissa ja maksuissa
 - Yhteismenettely: kunnan hulevesisuunnitelma voidaan hyväksyä samalla päätöksellä asemakaavan tai yleisen alueen suunnitelman kanssa
 - Hulevesivuosimaksun perusteista lakiin nykyistä tarkemmat säännökset, mm. kiinteistön saama hyöty, alueen luonnontilaisuus ja hulevesien määrä otettava riittävästi huomioon maksun perusteissa
 - Tulevien maksuvelvollisten kuuleminen taksan laadinnassa HalL 41 §

Maksun määräytymisen perusteet otettava huomioon päätöksissä:

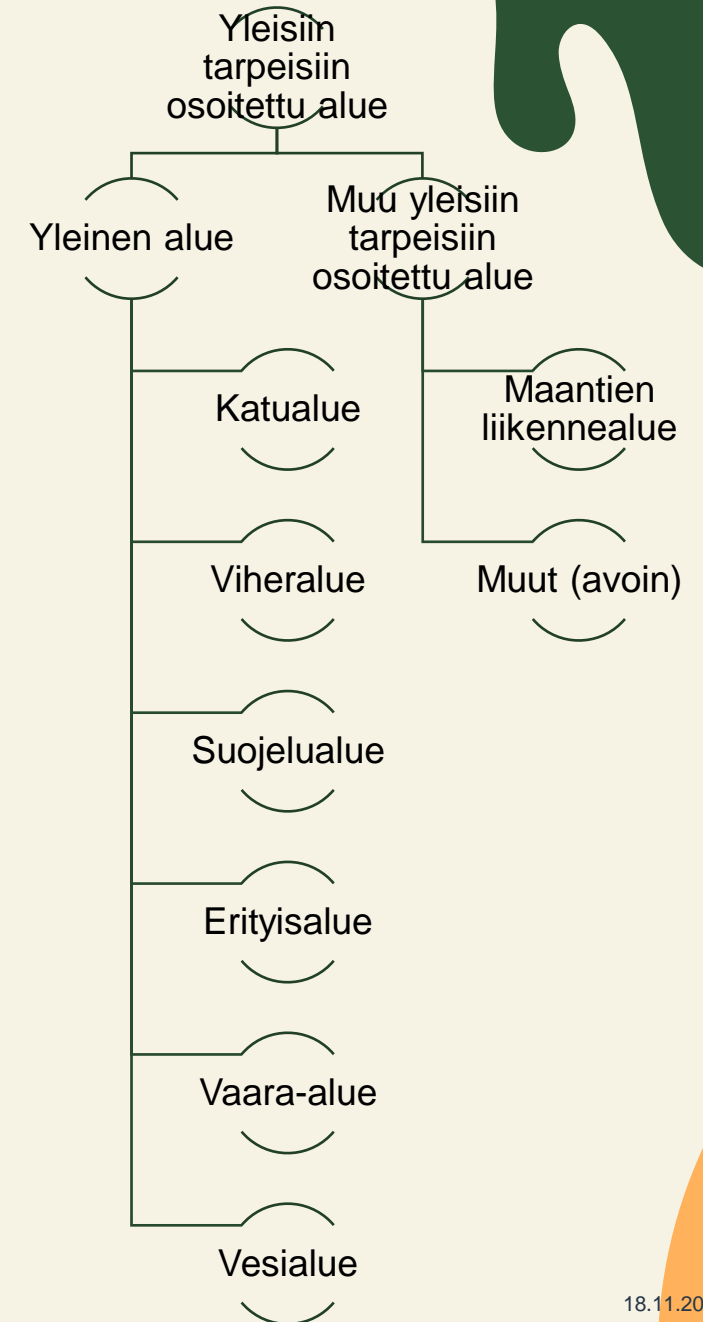
- Kuka omistaa ja hallitsee kiinteistöä kalenterivuoden alussa?
- Kumpi vastaa hulevesien hallinnasta, kiinteistön omistaja vai haltija?
- Mitkä ovat kunnalle aiheutuneet vuotuiset kokonaiskustannukset hulevesien hallinnasta?
- Onko kiinteistö rakennettu?
- Mikä on kiinteistön saama hyöty, kun otetaan huomioon luonnontilaisuus, liittyminen, hulevesien määrä tms. aiheuttamisperiaatetta ilmentävät seikat?
- Onko maksu jokaiselle kiinteistölle kohtuullinen?

Yleiset alueet

kunnan toteuttamisvastuun piiriin kuuluvat asemakaava-alueet (pl. yleiset rakennukset)

- Isoimmat muutokset:
 - Lain vaatimukset koskevat kaikkia yleisiä alueita samansisältöisesti, ellei erityisesti säädetty toisin → muiden kuin katujen osalta nykyistä tarkempaa sääntelyä
 - Yleisen alueen suunnittelussa otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon esteettömyys, kestävä liikkuminen, luonto ja ilmastonmuutos
 - Yleisen alueen suunnitelma tehdään tietomallina tai konekielisesti vakioituun muotoon (siirtymäajan jälkeen)
 - Vuorovaikutuksen vaiheet säädetty tarkemmin: vireilletuloilmoitus – varhaisvaiheen mielipiteet, jos tarpeen – ehdotuksesta kuuleminen
 - Suunnitelmaan liitettävä selostus, suunnitelma voidaan hyväksyä samalla päätöksellä kuin asemakaava
 - Yleisten alueiden käyttöönotosta ja lakkauttamisesta tarkemmat säännöt

Tonttijakosuunnittelu

asemakaava-alueen rakennuskortteleiden kiinteistöjaotuksen suunnittelu

- Isoimmat muutokset
 - Tonttijakosuunnitelma tehdään sähköisenä tietomallina (siirtymäajan jälkeen)
 - Tonttijakosuunnitelman (TJS) tarpeellisuus ratkaistaan asemakaavassa (laissa säädetty edellytykset)
 - Tontin katualueeseen rajoittumiseen lisäjoustoja: ei enää vaatimusta, jonka mukaan ajoyhteysrasite saa palvella enintään kahta tonttia
- Oikeusvaikutukset lievenevät:
 - Pääsääntönä ensin TJS, sitten sijoittamislupa uudelle rakennukselle, mutta sijoittamislupa voidaan tietyin edellytyksin myöntää jo ennen TJS:n hyväksymistä
 - rakennusta ei saa ottaa käyttöön ennen tontin rekisteröimistä kiinteistörekisteriin
 - Kokeilulaki kumotaan → yhdet säännöt koko maassa
 - Ohjeellisesta tonttijaosta ei enää mainintaa laissa
 - TJS:n laatijan pätevyysvaatimuksena maanmittausalan korkeakoulututkinto

Siirtymäsäännökset (kaato) - määräajat

1.1.2014

- Vanhojen haitankorvausten määräajan laskemisen alkamisajankohta (käytön muutosta rajoittavat)

1.1.2022

- Vanhojen haitankorvausten määräajan laskemisen alkamisajankohta (nykykäyttöä rajoittavat)

1.1.2024

- **Laki voimaan**

1.4.2024

- Maapolitiikan olemassa olevat ohjelmat julkaistava

1.1.2025

- Katualueiden korvausten ilmaisluovutushinnan käyttäminen päättyy ja kiinteistötoimitukset alueiden erottamiseksi vireillepantu tai alueet palautettu luovutuksin vieruskiinteistöön
- Hulevesitaksat uusittu (jos tarve)
- Ensimmäinen maapolitiikan yhteenveto tehty
- Maankäytösopimusten malliehdot ja korvauserusteet hyväksytyt
- Käytönrajoituksia ja lunastusuhkia sisältävien kaavojen uudet tiedonantovelvoitteet alkavat

1.1.2027

- Kiinteistöjen yleiseksi alueeksi muodostaminen ja korvauksen maksaminen siirtyy lunastustoimitukseen, jos kiinteistötoimitus vielä kesken

1.1.2029

- MRL 91 §:n mukaiset yksityisen toteutusvastuut lakkaavat viimeistään

1.1.2034

- MRL 92 §:n yksityisteiden käyttöoikeudet lakkaavat viimeistään

Lausunnot ja lisätietoa

- Lausunnot hallituksen esitysluonnokseen 7.12.2021 mennessä lausuntopalvelun kautta
- Linkki: [Lausunto – Lausuntopalvelu](#)
- Uudistuksen www-sivut: www.mrluudistus.fi

Rakentaminen lausunolle lähtevässä luonnoksessa kaavoitus- ja rakentamislainsiksi

Taustatilaisuus medialle 27.9.2021

Kirsi Martinkauppi

Hallitusneuvos, Rakennukset ja rakentaminen -yksikön päällikkö

Vähähiilisen rakentamisen kokonaiskuva

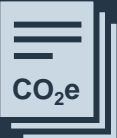
Tausta

Suomi hiili-
neutraaliksi
2035

Rakennetun ympäristön
päästöjen vähentäminen

1/3
Suomen
päästöistä =

Rakennuksen ilmastaselvitys
rakentamisluvan hakemisen yhteydessä

Hiilijalanjäljen rajat
uusille rakennuksille
2025 mennessä

Hiilikädenjäljen
kasvattamisen
kannusteet

Mahdollistajat

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus

§ Asetus rakennuksen
ilmastaselvityksestä

§ Asetus uuden rakennuksen
vähähiilisuuden rajoista

CO2data.fi
kansallinen päästötietokanta

Vähähiilisten julkisen
rakentamisen hankintakriteerit

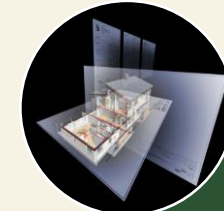
Ohjeistus tietomallipohjaiseen
elinkaariarviointiin

Rakentamislupa yksinkertaistaa lupajärjestelmää

- Luovutaan jaosta rakennuslupaan ja toimenpidelupaan
- Ilmoitusmenettelystä luovutaan.
- Lupakynnystä on nostettu, lupaa edellyttää:
 - 1) asuinrakennus;
 - 2) kooltaan vähintään 30 neliömetriä tai 120 kuutiometriä oleva rakennus;
 - 3) kooltaan vähintään 50 neliömetriä oleva katos;
 - 4) yleisörakennelma, jota voi käyttää yhtä aikaa vähintään viisi luonnollista henkilöä;
 - 5) vähintään 30 metriä korkea masto tai piippu;
 - 6) vähintään 2 neliömetriä oleva valaistu mainoslaite;
 - 7) energiakaivo;
 - 8) erityistä toimintaa varten rakennettava alue, josta aiheutuu vaikutuksia sitä ympäröivien alueiden käytölle.
- Sijoittamislupa voidaan ratkaista ennalta erikseen, mikä tietyissä tapauksissa sujuvoittaa prosessia.

Rakentamislupa

Olennaisten teknisten vaatimusten tarkastelu (toteuttamislupa)

Alueidenkäytöllinen tarkastelu (sijoittamislupa)

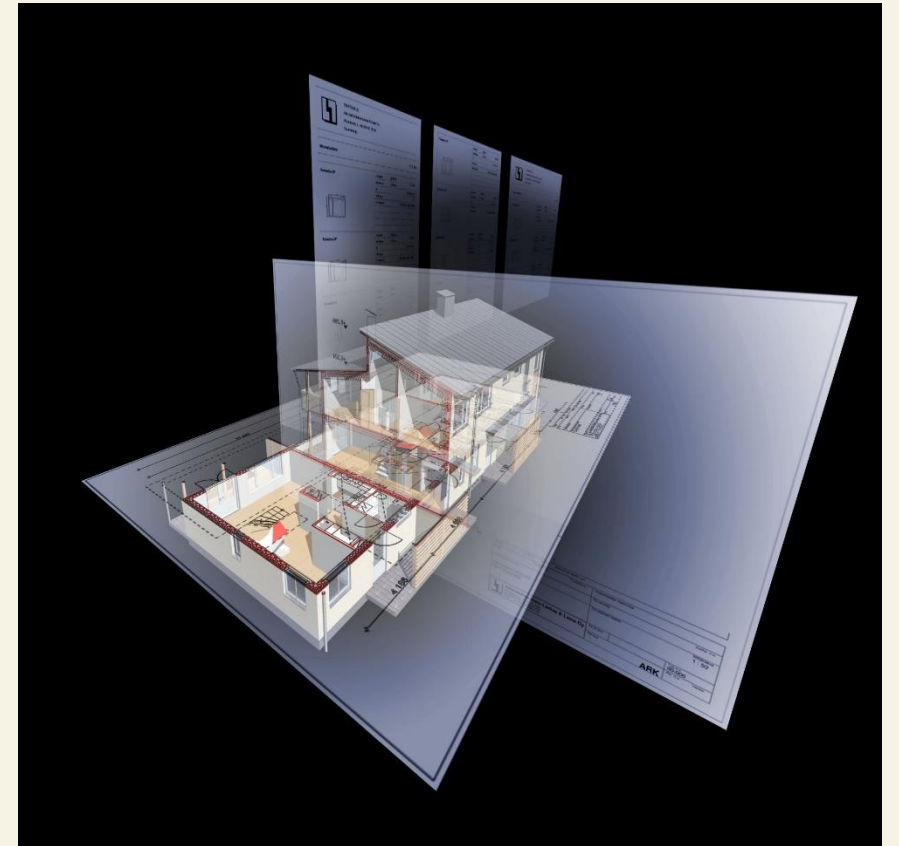
Rakennuskohteen rakentamislupa haetaan tietomallilla

Lupa rakentamiseen haetaan tietomallilla tai muutoin koneluettavassa muodossa.

Suunnittelumalli ja toteumamalli saatetaan yhdenmukaisesti kansalliseen rekisteriin.

Uusille rakennuksille konekielisesti luettavissa oleva käyttö- ja huolto-ohje.

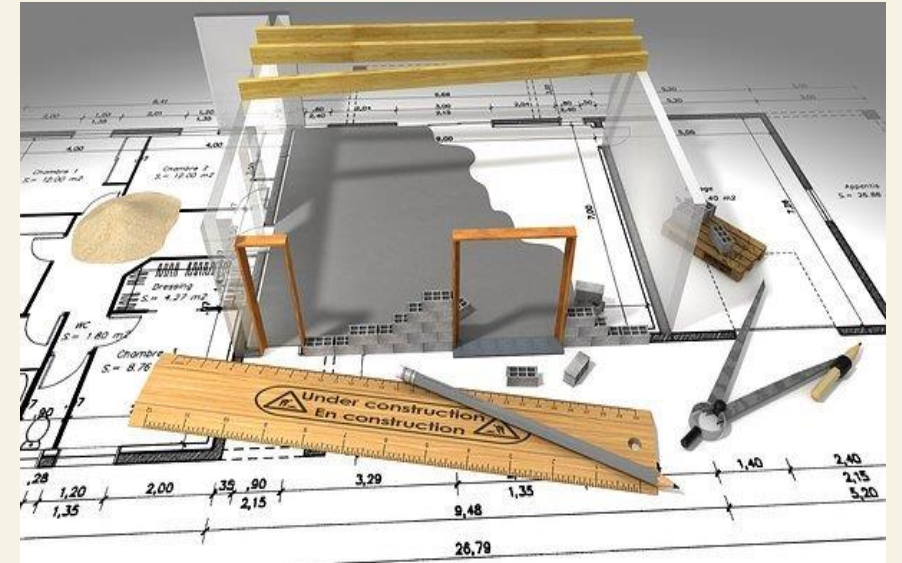
Rakennuksen omistajalla vastuu päivittää käyttö- ja huolto-ohjeeseen korjaukset, jotka eivät edellytä lupaa.

Kuva: Arkkitehtitoimisto Larkas & Laine

Suunnittelijan ja työnjohtajan pätevyyden arvioi YM:n valtuuttama toimielin

- Pätevyys perustuu suunnittelutehtävän vaativuusluokkiin, kuten ennenkin:
 - 1) Poikkeuksellisen vaativa (koulutus ja kokemus)
 - 2) Erittäin vaativa (koulutus sekä kokemus)
 - 3) Vaativa (koulutus sekä kokemus tai erikoistuminen)
 - 4) Tavanomainen (koulutus riittää)
 - 5) Vähäinen (osaaminen riittää)
- Ympäristöministeriön valtuuttama toimielin/-elimet ylläpitää virallista rekisteriä, joka sisältää tiedot koulutuksesta, erikoistumisesta ja kokemuksesta ja antaa pyydettäessä todistuksen rekisteritiedoista.
- Rakennusvalvonta arvioi kelpoisuuden yksittäisessä kohteessa.

Päävastuullinen toteuttaja vastuussa toteutuksen kokonaisuudesta

Päävastuullinen toteuttaja

- Vastaa rakennushankkeeseen ryhtyvälle rakennuskohteen toteuttamisesta suunnitelmien, rakennuskohteen toteuttamista koskevien säännösten, rakentamisluvan, hyvän rakennustavan ja sopimuksen mukaisesti.
- Vastaa alihankkijoidensa suorituksesta kuin omastaan.
- Yhteensovitusvastuu kokonaisuudesta ja laadusta alihankkijoiden osalta.
- Rakennushankkeessa voi olla vaiheittain vaihtuva päävastuullinen toteuttaja.
- Päävastuullinen toteuttaja ei vastaa mahdollisten sivu-urakoitsijoiden suorituksesta, vaan sivu-urakoitsija vastaa rakennushankkeeseen ryhtyvälle.
- Rakennushankkeeseen ryhtyvä voi toimia itse päävastuullisena toteuttajana, esim. allianssi.

Vastuu aika 5 vuotta

- Koskisi päävastuullista toteuttajaa, sivu-urakoitsijaa, pääsuunnittelijaa, rakennussuunnittelijaa, erityissuunnittelijoita ja valvojaa.
- Ei vakuutta.

Muiden osapuolten vastuut kutakuinkin ennallaan

- Rakennushankkeeseen ryhtyvän vastuuseen lisänä vastuu aikataulusta.
- Rakennushankkeeseen ryhtyvän vastuu de facto päävastuullisen toteuttajan vastuun verran pienempi.
- Rakennushankkeessa voi olla **valvoja**, joka vastaa sopimuksen mukaisesta laadunvarmistuksesta.

Myötävaikutusvelvollisuus

- Osapuolten yhteistyö- ja ilmoitusvelvollisuus.

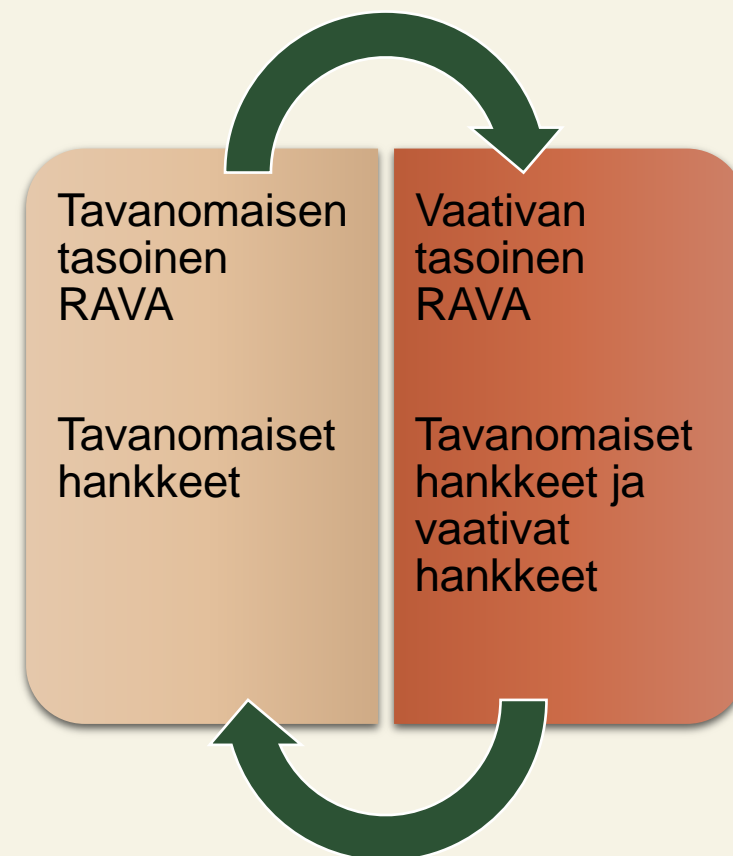

Rakennusvalvonnan järjestäminen

- Kunta voisi valita, järjestääkö se tavanomaisen vai vaativan tasoisen rakennusvalvonnan.
- Tavanomaisen tasoisen RAVA voisi ostaa vaativien hankkeiden osaamista vaativan tasoiselta RAVA:lta ja myydä sille tavanomaisten hankkeiden osaamista.

→ Kunnat tekevät yhteistyötä suuremmissa yksiköissä, jolloin olennaisten teknisten vaatimusten erityisosaaminen saadaan monen rakennusvalvonnan käyttöön.

- Rava on vaativan tasoisen, jos rakennustarkastajalla tai muulla tehtävää suorittavalla viranhaltijalla on kelpoisuus rakennussuunnittelun, rakennesuunnittelun ja talotekniikan vaativaan suunnittelutehtävään.

Rakennusten katsastus tukee suunnitelmallista käyttöä ja ylläpitoa

- Rakennukset, joissa oleskelee suuri määrä ihmisiä (omistus pohjasta riippumatta)
 - Esim. sairaalat, terveyskeskukset, päiväkodit, koulut, kauppakeskukset, uimahallit ja urheiluhallit
 - Ei asuinrakennuksia
- Suunnitelmallinen kiinteistönpito, käytetäänkö rakennusta oikein? Lakiin listaus tarkistettavista asioista.
- I) Katsastusvelvollisuus (paikan päällä) 10 vuoden välein
 - Voitaisiin edellyttää pistokokeita
- II) Asiakirjatarkistus (pöydän ääressä)
 - Tekniset järjestelmät on tarkistettu omalla frekvenssillään
- Tarkastus voi olla yksityistä
 - Sertifiointi
 - Jos on sertifiointi, voi tarkistaa itsekin
- Liityntä lakiin laajarunkoisten rakennusten rakenteellisen turvallisuudenarvioinnista (300/2015) ja Terveet tilat -ohjelmaan

(kuva: A-konsultit)

Lisätietoja

www.mrluudistus.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

